

УДК 784.011.26:[792.091:784.071.2]»20»
DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-4-3>

Галина ГАЦЕНКО

доцент, заслужений працівник культури України, доцент кафедри естрадного співу, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Євгена Коновальця, 36, м. Київ, Україна, 01133
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8752-8788>

Марина ГОСПОДИНОВА

доктор PhD, викладач естрадного і джазового вокалу; Академія музики, танцю та образотворчого мистецтва ім. проф. Асена Діамандієва, кафедра класичного та естрадно-джазового виконавського мистецтва; м. Пловдив, Болгарія
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-5660-3687>

Тамара КАЛЮЖНА

викладач кафедри естрадного співу, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Євгена Коновальця, 36, м. Київ, Україна, 01133
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9996-2393>

Бібліографічний опис статті: Гаценко, Г., Господінова М., Калюжна, Т. (2025) Засоби музичної виразності естрадної пісні як складова режисури сценічно-вокального твору. *Fine Art and Culture Studies*, 4, 17–30, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-4-3>

ЗАСОБИ МУЗИЧНОЇ ВИРАЗНОСТІ ЕСТРАДНОЇ ПІСНІ ЯК СКЛADOVA РЕЖИСУРИ СЦЕНІЧНО-ВОКАЛЬНОГО ТВОРУ

Мета статті – проаналізувати музичні засоби виразності як складові режисури естрадно-вокальних творів та продемонструвати їхнє застосування на прикладі творчої діяльності відомих українських виконавців.

Методологія: засобами порівняльного аналізу досліджено творчість окремих українських виконавців, які демонструють різні моделі використання засобів музичної виразності естрадної пісні, що дозволяє акцентувати на різновекторності драматургічно-сценічного вирішення вокальних творів на українській естраді. Музичні засоби виразності в естрадній пісні виконують ключову функцію – формування емоційного простору твору, що безпосередньо впливає на сенсорному, когнітивному та емоційному рівнях на сприйняття слухачем. Кожен засіб музичної виразності – тембр, ритм, гармонія, динаміка, інтонація, артикуляція тощо – діє як інструмент емоційного моделювання, який дозволяє виконавцю викликати певні почуття в слухача.

Наукова новизна: поглиблений порівняльний аналіз виконавської манери сучасних українських поп-виконавців (на прикладі окремих творів О. Пономарьова, Т. Кароль, Джамали, Н. Могилевської, П. Зіброва) дозволяє констатувати різностильове використання засобів музичної виразності естрадної пісні і, відповідно, різноманіття сучасних підходів до режисури сценічно-вокального твору, що є важливим для розуміння сучасних тенденцій у сценічно-вокальному мистецтві.

Висновки: режисура сценічно-вокального твору на естраді передбачає синхронне поєднання музичної виразності з акторською та художньою складовою. Основні засоби виразності у поєднанні зі сценічною грою творять єдиний образ номера, в контексті сценічного втілення пісенного твору вони не лише формують художній образ, а й забезпечують глибокий емоційний вплив на слухача, сприяючи розкриттю змісту, драматургічної побудови та авторського задуму.

Ключові слова: естрадний вокал, українська пісенна естрада, засоби музичної виразності, режисура естрадної пісні, сценографія естрадно-вокального твору.

Halyna HATSENKO

Associate Professor, Honored Worker of Culture of Ukraine, Associate Professor of the Department of Pop Singing, 36 Yevhen Konovaltysya St, Kyiv, Ukraine, 01133
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8752-8788>

Marina GOSPODINOVA

Doctor PhD – Chief Assistant, Pop and Jazz Singing teacher at the Academy of Music, Dance and Fine Arts «Prof. Asen Diamandiev», Classical and Pop and Jazz, Performing Art department; Plovdiv, Bulgaria
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-5660-3687>

Tamara KALIUZHNA

lecturer at the Department of Pop Singing, Kyiv National University of Culture and Arts, 36 Yevhen Konovaltsya St, Kyiv, Ukraine, 01133
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9996-2393>

To cite this article: Hatsenko, H., Gospodinova, M., Kaliuzhna, T. (2025). Zasoby muzychnoi vyraznosti estradnoi pisni yak skladova rezhysury stsenichno-vokalnoho tvoruv [Means of musical expression in popular music as a component of stage direction in vocal performance]. *Fine Art and Culture Studies*, 4, 17–30, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-4-3>

MEANS OF MUSICAL EXPRESSION IN POPULAR MUSIC AS A COMPONENT OF STAGE DIRECTION IN VOCAL PERFORMANCE

The purpose of this article is to analyze the means of musical expression as integral components of stage direction in popular vocal performance and to demonstrate their application through the creative activities of leading Ukrainian performers.

Methodology. Using comparative analysis, this study examines the work of selected Ukrainian performers who employ different models of applying the means of musical expression in popular music. This approach makes it possible to emphasize the multidirectional nature of dramatic and stage solutions for vocal works in the Ukrainian popular music scene. The means of musical expression in popular music perform a key function – shaping the emotional space of a work, which directly affects the listener's perception on sensory, cognitive, and emotional levels. Each means of musical expression – timbre, rhythm, harmony, dynamics, intonation, articulation, etc. – serves as an instrument of emotional modeling, enabling the performer to evoke specific feelings in the audience.

Scientific Novelty. An in-depth comparative analysis of the performance styles of contemporary Ukrainian pop artists (based on selected works by O. Ponomariov, T. Karol, Jamala, N. Mohylevska, and P. Zibrov) confirms the diverse stylistic use of musical expression in popular music. This variety, in turn, reflects a wide spectrum of current approaches to the stage direction of vocal works, offering valuable insight into contemporary trends in stage and vocal artistry.

Conclusions. The stage direction of a popular vocal performance involves the synchronous integration of musical expression with acting and artistic elements. The main means of expression, combined with stage performance, create a unified image of the act. In the context of a song's stage interpretation, they not only shape the artistic image but also deliver a profound emotional impact on the listener, contributing to the revelation of content, dramatic structure, and the author's intent.

Key words: popular vocals, Ukrainian popular music, musical means of expression, stage direction in popular song, scenography of vocal performance.

Актуальність проблеми. Естрадна пісня – жанр популярної вокальної музики, що поєднує вокальне звучання з елементами театрального шоу і вирізняється щирістю, легкістю та загальною доступністю для слухача. Саме ці якості зумовлюють широку популярність естрадних композицій: за характером виконання вони прагнуть бути виразними й запам'ятовуваними, утворюючи синтетичне поєднання музики з акторською чи хореографічною складовими. У такому жанрі музика та сценічна дія є нерозривними складовими: режисура сценічно-вокального твору спрямована на організацію номеру, де кожен музичний засіб підпорядковується художньому задуму.

Безперечно, що «у художній структурі естрадного вокального номера чітко прослідковується тенденція до розвитку синтезу таких мистецтв, як вокал, акторська майстерність та режисура». (Бобул, 2021, с. 123) Для розуміння цих процесів важливо проаналізувати музичні засоби виразності, окреслити їх роль у сценічному втіленні естрадної пісні та продемонструвати їхнє застосування на прикладі сценічно-концертної діяльності відомих українських виконавців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи сучасний культурно-мистецький дискурс щодо ролі засобів музичної виразності у режисурі та драматургії естрадно-вокального твору, визначимо низку аспектів,

що знаходяться у центрі уваги наукової дискусії. Це загальні питання щодо формування естрадного співака України у парадигмі XXI століття, художньо-естетичних характеристик вокально-естрадного виконавства як жанрового синтезу мистецтв, стильових особливостей сучасної естрадної пісні та особливостей української вокальної музики в аспекті виконавства (Бойчук, 2023; Бобул, 2021; Сухолова, 2023; Матюшенко-Матвійчук, 2022; Локтіонова-Ойцюсь, 2023). Це також питання сценічного втілення естрадної пісні через комплекс виразних засобів у сучасних виконавських практиках, стильових функцій аранжування в побудові цілісного музичного образу естрадно-пісенної композиції та проблеми втілення художнього образу вокального твору засобами сценічної виразності (Гаценко, Ковмір, & Юрчук, 2024; Гіга, 2021; Ткаченко, 2017). Естетичні концепції художньо-виразного мислення співака естрадного жанру досліджують О. Сметана, Б. Сірук та Н. Онищук (2024); роль вокально-художнього репертуару у професійній діяльності естрадного співака розглядають Н. Фарина та О. Ушакова (2021); художньо-виконавські рефлексії естрадного вокаліста як показник авторського стилю, концертний виступ в контексті виконавської діяльності вокаліста та риси вокального універсалізму в творчості провідних українських естрадних співаків вивчають А. Фурдичко, І. Усачова та Т. Калюжна (2024), О. Масник (2024), а також І. Семененко, М. Іваненко та Г. Павлюкова (2017). Окрім окреслених аспектів досліджуються питання інтонаційної сутності української естрадної пісні (Бурлака, 2023), вокальної манери як основи творчого стилю поп-виконавця (Зібров, Зайцев, 2024; Зайцев, Зібров, 2024), розвитку харизматичних якостей соліста-вокаліста у процесі фахової підготовки та роботи над художнім образом у вокальних творах (Гмиріна, 2018; Козій, Тарасюк, 2022). Слід також назвати цілу низку наукових праць, присвячених дослідженню інтерпретаційних аспектів виконання естрадних пісень Н. Яремчука, М. Скорика, А. Кузьменка, Джамали, О. Пономарьова, С. Вакарчука, Н. Могилевської та ін. (Ishchenko, 2024; Байдак, 2021; Білобловський, 2023; Войченко, 2022; Голобородов, 2024; Горіна, 2022; Петровська, 2021, та ін.).

Не зважаючи на певну досліджуваність питання ролі засобів музичної виразності у режисурі та драматургії естрадно-вокального твору, дана проблема залишається актуальною в сучасному науковому дискурсі. Це зумовлено як постійним оновленням виконавських стратегій, так і динамічними змінами у сфері масової культури, де естрадна пісня відіграє важливу комунікативну та емоційно-естетичну функцію. Сучасні українські виконавці демонструють високий рівень інтеграції вокальних, музичних, сценічних та драматургічних складових, що потребує комплексного наукового осмислення.

Метою дослідження є: проаналізувати засоби музичної виразності як складові режисури естрадно-вокальних творів та продемонструвати їхнє застосування на прикладі творчої діяльності відомих українських виконавців.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному соціокультурному просторі естрадний спів є одним із найпопулярніших видів музичного мистецтва, оскільки естрадна музика як жанр, характерними особливостями якого є щирість, легкість, синтетичність, лаконізм, імпровізаційність в поєднанні з виразним сценічним образом, найбільш легко сприймається на слух та доступна за формою будь-якому слухачеві. Естрадна пісня вирізняється концентрованою, яскравою експресією: вона часто спирається на прості мелодію та гармонію, але компенсує це майстерністю інтерпретації. Цей жанр формувався під впливом народної й популярної музики та театральних традицій, відповідно режисер естрадного номеру повинен знати «мову» всіх видів мистецтв, які органічно «вплетені» в мистецтво естради. Безперечно, що «сучасне естрадно-вокальне мистецтво є явищем синтетичним, воно охоплює різноманітні жанри, стилі, напрямки та поєднує в собі багатогранність універсальних вокально-технічних прийомів». (Масник, 2024, с. 124) Таким чином, естрадна пісня як жанр вирізняється поєднанням популярного, емоційно насиченого виконання з яскравим сценічним шоу.

Режисура сценічно-вокального твору – це процес постановки естрадного номеру, у якому музична й вокальна складові твору органічно поєднуються з театральними засобами (сценографією, рухом, костюмами). Ця постановка передбачає збудовану драматургію номера

та створення певного сценічного образу, що доповнює музичний зміст. При цьому режисер керує усіма виразними засобами: режисура не обмежується технічним демонстрацією вокалу, а включає проживання, проникнення в сенс пісні для передачі глядачеві закладеного образу. Кінцевою метою постановника є створення сценічно-вокального образу естрадного співака, який формується за рахунок поєднання вокальних (тембр, інтонація, динаміка) і пластичних (рух, міміка) засобів. Наприклад, ліричний фрагмент пісні може супроводжуватися м'якою інтонацією та повільними жестами виконавця, а кульмінаційний – кресендо та енергійними рухами, щоб відповісти задуму постановки. Таким чином, режисура сценічно-вокального номеру створює єдність музичного твору (включаючи засоби виразності) та його візуального супроводу, роблячи номер цікавим і виразним.

До основних засобів музичної виразності естрадної пісні належать усі елементи музики, які формують її емоційний зміст: мелодія, гармонія, ритм, темп, динаміка, тембр, інтонація, артикуляція тощо. Мелодія – основна мелодійна лінія твору, що несе головний музичний контент: її висхідні й низхідні рухи, широкі інтервальні скачки чи плавні лінії передають різні почуття, наприклад, високе розташування і великий крок може надавати твору радісно-піднесеного характеру, а низхідний рух навіювати меланхолічний настрій. Гармонія (акордова палітра) створює фон та кольорові нюанси мелодії: прогресії гармонії можуть посилювати напругу чи, навпаки, створювати відчуття спокою; наприклад, мінорні акорди нерідко передають сумні переживання, а мажорні – викликають оптимістичні та бадьорі емоції. Ритм та темп задають рух твору: чіткий ритмічний малюнок і прискорений темп (як-от танцювальні пісні) створюють відчуття енергії й піднесення, тоді як повільний темп та рівномірний ритм підкреслюють ліричність. Динаміка – контраст між гучними (*forte*) та тихими (*piano*) фрагментами викликає емоційне збудження чи розрядку; раптові гучні акценти можуть підсилювати драматургічний ефект, а поступове розгортання динаміки (кресендо) – нарощувати напругу до кульмінації.

Темброве забарвлення звуку голосу чи інструментів також впливає на формування

сценічного образу естрадно-вокального твору та виконавця: наприклад, теплий, м'який тембр вокалу передає ніжність, а яскравий «металевий» тембр створює відчуття блиску та сили. Інтонація – точність голососполучень у межах тональності; виразний елемент, близький до мовної інтонації, що дозволяє акцентувати слова й фрази, надаючи їм емоційного відтінку. Артикуляція – спосіб виконання звуків (чітке відтворення приголосних, різка чи плавна передача звуків – нот); у вокальному виконанні артикуляція впливає на сприйняття тексту: чітка дикція (зрозумілі слова) підсилює драматичний ефект, а легка напівзамкнена вокалізація може створювати затуманену, мрійну атмосферу.

Загалом усі ці складові діють синергетично. За даними досліджень, ритм, темп, тональність, динаміка, тембр і гармонія разом формують емоційну реакцію слухача, адже «у створенні художнього образу вокального твору важливими є всі засоби музичної виразності». (Козій, Тарасюк, 2022, с. 144) Використання змінних ритмів і мелодичних нюансів, а також мікродинаміки (дрібні фарбування звуку) збагачує музичний образ, робить його більш живим. Зрештою, грамотна варіація темпу, динаміки й тембру дає змогу виконавцю та режисеру точно передати задум твору та керувати емоційною напругою номеру. У творчості українських естрадних артистів перелічені засоби виразності проявляються по-різному; розглянемо кілька прикладів із репертуару О. Пономарьова, Т. Кароль, Джамали, П. Зіброва та Н. Могилевської.

Олександр Пономарьов, народний артист України, на конкурсі «Євробачення-2003» він виконав запальну пісню «Hasta La Vista», в якій критики відзначили його потужний вокал та енергійний сценічний образ. У цій композиції є яскравий драйвовий ритм і стрімка мелодична лінія, що підкріплюється динамічними переходами; співак уміло використовує сильний тембр і форте-кресендо на кульмінаціях, додаючи номеру драйву та емоційності. Однак зауважимо на тому, що вокально-сценічний образ співака у публіки більше асоціюється з романсово-баладною естетикою («Варто чи ні» («Я люблю тільки тебе»); «Він чекає на неє»; «З ранку до ночі»; «Чомусь так гірко плакала вона...» та ін): це поп-балади «з загадковато-ємними образами», що характеризуються

«чуттєвістю, персоналізацією». (Голобородов, 2024, с. 127) Проаналізуємо засоби музичної виразності в пісні-романсі О. Пономарьова «Я ніколи нікому тебе не віддам» як складові режисерсько-драматургічного вирішення її сценічної презентації.

Гармонія й акорди: пісня побудована в тональності ля-мінор (Am), що надає їй проникливого меланхоліко-романтичного забарвлення. Основна гармонічна схема включає акорди Am – E – Dm – E, переважно в куплеті, з незначними варіаціями у приспіві – Dm – E – Am або додаткові проходи через Em, F, Am7. Ця гармонія створює стабільну, але емоційно насичену основу: мінорна тональність підіймає тему очікування та ніжної любові, а домінанта (E) нагромаджує внутрішню напругу й очікування. Текст (Л. Пономаренко) сповнений романтично-ліричних образів: сни, зорі, злиття двох життєвих ліній у єдину долю. Приспів із повторенням фрази «Я ніколи нікому тебе не віддам» виконує роль емоційного центру – це мантра відданості, яка посилюється через мелодичне повторення. Сполучення поетичного тексту з плавною, трохи піднесеною мелодією підсилює почуття щирості й відданості. Куплети виконані в стриманому динамічному діапазоні – *piano* / *mezzo piano*, що відповідає стану роздумів і внутрішнього очікування. У приспіві відбувається сильний динамічний перехід – *mezzo forte* / *forte*, який підкреслює мить емоційного зізнання й щирості, що наростає. Такий контраст формує драматично-драматургійну дугу, роблячи приспів кульмінаційним моментом.

Тембр і вокальна манера співака заслуговують на окрему увагу: співак використовує характерний для себе сонорний, чистий баритон, який звучить емоційно близько й щиро та «відзначається вишуканістю, проникливими ліричними відтінками, приваблює світлим ліризмом; для співака характерна... висока вокальна майстерність, віртуозність, разюча легкість, невимушеність у виконанні партії..., досконалість виконавського апарату..., емоційність...». (Голобородов, 2024, с. 129) У куплетах пісні «Я ніколи нікому тебе не віддам» він співає більш інтимно, із легкими напівтоновими варіаціями, у приспіві голос відкривається, додаючи широти й наповнення – це створює враження, ніби слова з'являються з глибини серця. Тембр

залишається рівним, але контрольованим – так досягається баланс між емоційністю й стриманістю. Темп твору є помірним, плавним, з чітким помірним ритмом – саме він сприяє хвилеподібному розвитку пісні: звучання ніби дихає, живе своїм внутрішнім ритмом. Відсутність виразних синкоп чи ритмічних потрясінь підтримує спокійне емоційне занурення. Синтез усіх цих засобів – меланхолійної гармонії, тонкого тембру, драматичної динаміки, інтимної лірики – створює потужний емоційний ефект. Слухач сприймає цю пісню як проникливе зізнання: тепло, ніжність, очікування і відданість переплітаються в одному вислові, репліка «Я ніколи нікому тебе не віддам» залишається в пам'яті – це свідчення щирості почуттів, яке зачіпає серце.

Відтак кожний із засобів музичної виразності у пісні відіграє значну роль у її емоційному впливі на слухача: гармонія (Am, Dm, E) надає мінорної чуттєвості та напруги очікування; мелодія та лірика створюють романтичні образи й мантру любові; динаміка розвивається від м'якої лірики до сильного зізнання; тембр та виконавська манера демонструють сонорність, щирість, контрольовану емоційність; ритм і темп з їх плавним розвитком надають твору медитативної атмосфери. Ця композиція – класика естрадної лірики, де музичні й вокальні засоби органічно слугують передачі глибокої емоційної історії, це класичний приклад сценічно-вокального твору, де режисура (сценічне втілення) має працювати на підсилення внутрішнього змісту, а не зовнішніх ефектів.

Тіна Кароль (Тетяна Ліберман) – одна з найпопулярніших сучасних співачок, народна артистка України. Її виконання вирізняються контрастними динамічними переходами та емоційним вокалом. В інтерпретації Кароль часто спостерігається прийом белтінгу у поп-баладних композиціях, коли вона використовує максимально потужне звучання на високих нотах. Це допомагає створити відчуття піднесення і щирості. Дослідники відзначають: «У цілому Тіна Кароль має дуже вражаючі вокальні можливості, які легко співпрацюють з белтінгом. ... манера белтінгу стала невід'ємною частиною її вокальної творчості та допомагає їй передавати емоції та настрій, які вона втілює у своїх піснях». (Зайцев, Зібров, 2024, с. 90) Наприклад, у баладі «Вільна» (feat.

Юлія Саніна) помітним є чергування м'яких куплетів і гучних рефренів: спочатку Тіна співає спокійно, з ніжним тембром і детальним текстом, а потім «вибухає» потужним голо- сом у приспіві. Таке відчуття поступового наростання емоції характерне для її сценічної манери: співачка зберігає внутрішню напругу, а потім рішуче виплескує її через форте. Дуєт Т. Кароль та Ю. Саніної, виконаний у стилі ліричної, але рішучої композиції, став офіційним саундтреком до фільму «Віддана» і представлений як «жіночий маніфест» – вираз сили, свободи й сестринства. Сам трек визначають як ліричний та водночас рішучий, що гармонійно поєднує чуттєвість і енергетичний драйв.

Аналізуючи мелодію, гармонію та структуру пісні, зауважимо, що її композиція побудована на прогресії G – Em – Bm, яка послідовно повторюється, створюючи атмосферу глибини й певного емоційного зосередження. У текстовій частині ритм із повторенням фрази «Я вільна» виступає як мантра, що чітко фокусує емоційний меседж та додає композиції ритуальності й сили. Темп композиції середній, стриманий, він підкреслює внутрішню рішучість і відчуття постановки особистого кордону – «вільна» у своїй позиції. Ритм і гармонічні лінії композиції не мають агресивного прискорення, але створюють стабільну опору для вокалу. Слід також акцентувати на ролі тембру та вокальної інтонації: у дуєті тембри співачок доповнюють один одного – теплий романтичний голос Тіни протистоїть більш ангажованому, енергійному тембру Юлії – цей контраст підсилює сюжет про двох жінок з різними долями, що стоять поруч. У виконанні зберігається рівновага між ніжною інтимністю і впевненим звучанням, особливо в приспіві «Я не боюсь, тепер я вільна» – інтонація наповнена тріумфом свободи й самовизначенням.

Динаміка та драматургія твору характеризуються такими рисами: куплети виконані більш стримано (*piano–mezzo-piano*), що формує відчуття внутрішнього монологу чи переосмислення. Приспів звучить значно потужніше (*mezzo-forte / forte*), акцентуючи кульмінацію – мить, коли героїні голосно заявляють про свободу. Динамічний контраст додає композиції драматизму, який у поєднанні з ліричним наративом, дозволяє слухачеві емоційно зануритися у текст і музику твору: лірика, написана

alyona alyona, містить образи звільнення від обмежень – «Сповільнений пульс... більше я не боюсь... Я вільна» – виступає як емоційний переверот у внутрішньому світі героїні. Повторення «Я вільна, вільна, вільна...» зливається з музичним ритмом, створюючи одночасно рефрен і внутрішній заклик – таким чином, музика й текст працюють синхронно, збуджуючи у слухача емоції та почуття.

У пісні «Вільна» музичні засоби виразності працюють злагоджено, щоби передати глибокий емоційний меседж: гармонія G – Em – Bm створює атмосферу внутрішньої сили та спокою; повтор (мантра-сигнатура) «Я вільна» акцентує момент визволення; темп і ритм стримані та підкреслюють внутрішню рішучість; тембри виконавиць – це контраст тепла й сили як діалог свободи й впевненості; динаміка демонструє перехід від тихого роздуму до потужної декларації; лірика емоційно заряджена, працює як внутрішній монолог зі звільненням. Ця пісня – не лише музичний твір, а й справжня емоційна декларація, яка через музичні засоби стає голосом для кожної жінки, що прагне бути вільною.

Джамала (Jamala, Сусана Джамаладінова) – переможниця Євробачення-2016, народна артистка України. Її виконання вирізняються широким вокальним діапазоном і поєднанням стилів. За аналізом фахівців, «вокальні здібності Джамали є настільки визначними, що вона не потребує залучення додаткових засобів задля привернення уваги на сцені. Її великий вокальний діапазон та майстерність оперування голосовим апаратом є тими рисами, що найбільше вражають. Саме тому її виступи... позбавлені надмірностей у сценічному оформленні та дозволяють сконцентруватись глядачам на її вокалі та тих художніх образах, які вона прагне передати». (Войченко, 2022, с. 79)

Відтак, у вокальній манері Джамали домінує співоча компонента, вона легко переходить між академічним, джазовим, естрадним і народним стилями, нерідко мікшуючи їх у межах одного твору. Дослідники відзначають, що великою силою Джамали є її виразний індивідуально забарвлений тембр і віртуозна оперна техніка: «Співачка використовує різні вокальні манери (академічну, джазову, естрадну, народну), прийоми та виконавські техніки в залежності від типу твору. У цьому полягає сутність її творчої

унікальності». (Войченко, 2022, с. 79) Тому в одних піснях (наприклад, «1944») вона використовує ніжне мікроглісандування та глісандо, а в інших (як-от «Шлях додому») – потужні соул-вибухи. У музичному плані її пісні часто містять розписану мелодію з варіаціями (орнаментами) і драматично-гармонічні переходи. Наприклад, в «1944» вона поступово нагнітає напругу м'якими фольклорними інтонаціями, а кульмінаційний рефрен виконує з криком і гучною підтримкою оркестру – тут яскраво спрацьовують динаміка і тембр для передачі глибокого переживання. У пісні «Smile» (третій сингл із дебютного альбому «For Every Heart», виконаний англійською мовою) Джамала також вдало поєднує естрадно-джазову манеру з традиціями народного вокалу, східного мелізматичного співу, елементами йодлю, а також латинсько-американського стилю. Така «вокальна мозаїка» уособлює її музичну подорож різними культурами. Фінал пісні увінчаний співом у свистковому регістрі, що додає насиченої кульмінації і демонструє високий вокальний контроль.

Для цієї пісні, як і загалом вокальної манери співачки, характерними є мелізми, інтонаційна свобода та експресія. У композиції помітні яскраві мелізматичні «проходки», декоративні вокальні фрази й імпровізації – це властиво стилям соул і джаз, які Джамала об'єднує у своїй манері. Вона використовує лабільне інтонування: оф-фітчі, глісандо (під'їзди й спуски до звуків), а також белтінг і фальцетні проходи, що створює емоційні нюанси й живе звучання. Стилестичної яскравості вокальній манері артистки додає органічне поєднання естрадної, джазової та народної вокальної школи, у тому числі кримськотатарської й східної традиції (завдяки власному походженню). Крім того, у словесному плані пісня «Smile» говорить про силу звичайної усмішки, здатну долати стіни і створювати емоційний зв'язок між людьми.

Відтак, говорячі про роль засобів виразності у вокально-сценічній презентації пісні «Smile», відзначимо такі складові, як: вокальна техніка (яскравий мікс джазу, фольклору й сучасного естрадного стилю); мелізми, імпровізація, інтонації (надають емоційної експресії, народної безпосередності, артистичності); використання свисткового регістру як ефектна кульмінація та демонстрація вокальної

майстерності; тематика та наратив пісні – усмішка як міст любові й щирості, звернення до слухача. У відеопрезентації пісні «Smile» камера підкреслює атмосферу легкості – відео було оформлене в стилі лялькової анімації, що узгоджується з наївним, веселим характером пісні. Отже, Jamala – «Smile» – це не просто весняна й запальна композиція, а вокальне шоу, де майстерність та культурна глибина поєднані із щирістю й артистизмом.

Наталія Могилевська – українська поп-співачка, народна артистка України. У її репертуарі багато енергійно-ритмічних танцювальних пісень («Я танцювала» та ін.), де в гру вступають різкі синкопи та зміни темпу. Мелодія часто має запальні приспиви, що виконуються з виразною артикуляцією, а партії куплетів – із більш ніжною інтонацією. Співачка відома сценічною яскравістю: вона активно використовує жести та костюми, доповнюючи вокальну виразність театральною манерою й активною хореографією вокальних номерів. Така комбінація (спів із танцювальними паузами та динамічними акцентами) робить її виступи по-справжньому запальними.

Пісня Н. Могилевської «Я вдома» (2023 р.) належить зовсім не до начебто притаманної творчості співачки «легкої» танцювально-хореографічної стилістики, і це характеризує «період зміни творчої політики, пошук нових ідей та іміджевих позицій співачки». (Петровська, 2021, с. 75) Темп і ритм пісні відображають спокій і відчуття щоденної боротьби; початок композиції характеризується повільним, рівномірним темпом, що створює атмосферу роздумів і пригніченого натиску. Такий ритм відповідає емоційному стану війни – відчуття втоми, болю, але водночас незламності. Тембр та вокальна палітра твору уособлюють щирість і стійкість: вокал Н. Могилевської звучить теплим, проникливим тембром, наповненим внутрішньою силою. У приспіві тембр збагачується глибиною та розкриттям, що підсилює імпульс до надії й єдності – «Я вдома, попри біль і втому». Динаміка пісні розвивається від тихого суму до упевненого стояння: у куплетах вокал виконується тихо, але з глибинною виразністю (*piano-mezzo-piano*), тоді як приспів відкривається потужнішою емоцією (*mezzo-forte / forte*). Цей динамічний контраст віддзеркалює психологічний стан – від

гніту емоцій до прагнення вистояти. Інтонація створює емоційні акценти й декларативність: ключові фрази («Діва Марія – звичайна жінка з України», «Я вдома») виконуються з інтонаційною піднесеністю, що робить їх не лише мелодичною, а й текстовою кульмінацією. Такі інтонаційні піки долають мовчання й пробуджують відповіді у слухача.

Текст і музика пісні «Я вдома» є прикладом синтезу сенсу й звучання: слова пісні – це сильні образи війни і домашнього болю («Чуєш ці постріли? Янголи з серця летять», «Душа – рвана та сильна») – що гармонійно поєднані з мелодією, яка наповнює їх смислом. Пауза перед фразою «Я вдома» дає слухачеві можливість «увійти» в ці слова емоційно. Усе це у поєднанні з акторською майстерністю співачки (пісня «Я вдома» є частиною однойменного авторського проекту – драми Н. Могилевської, присвяченого війні в Україні) створює неабиякий емоційний вплив на слухача. У поєднанні з майстерним виконанням Н. Могилевської, пісня формує відчуття спільної скорботи та сили, що агрегується в єдність. Відтак, у пісні «Я вдома» Н. Могилевська використовує такі музичні засоби для створення глибоко особистого та суспільного голосу: темп і ритм – задають атмосферу рефлексії й боротьби; тембр – виражає інтимність і внутрішню стійкість; динаміка – переходить від тиші болю до потужного звучання надії; інтонація – акцентує фрази-настанови й символізує стійкість; текст-мелодія – у єдності створюють емоційне звернення, яке відповідає ідеї пісні.

Павло Зібров – популярний естрадний співак, народний артист України. Його стиль поєднує легкий фольклорний колорит із теплим оксамитовим тембром голосу. Зібров часто використовує техніку белтінгу – довгого голосного звучання в гучному регістрі, це підсилює емоційну напругу в рефренах його пісень. Як відзначають дослідники, співаки «використовують белтінг для створення масштабності та виразності у своїх виступах. Їхні голоси звучать сильно, гучно та напружено», що дозволяє передати різні емоції, а також «додає енергії та потужності до виконання пісень». (Зайцев, Зібров, 2024, с. 90) У Зіброва ця техніка поєднується з виразними плавними мелізмами і ритмічними акцентами, що робить його манеру помітною і запам'ятовуваною.

Однією з найвідоміших пісень з репертуару співака є «Хрещатик» на вірші Ю. Рибчинського. Характеризуючи тембр та вокальну манеру у цій пісні, зауважимо, що голос П. Зіброва – це класичний приклад потужного естрадного тембру: дзвінкий, яскравий, із певною патріотичною урочистістю. Такий тембр створює враження мужності, впевненості та глибокого зв'язку з рідним містом. Вокал рівний, стійкий у куплетах, а в приспіві – наростає сила (*belting*), що підсилює відчуття гордості та єдності. Щодо динаміки та драматургії пісні «Хрещатик» відзначимо, що у її композиції чітко проглядається динамічна арка: куплети виконані спокійнішою, більш стриманою манерою (*piano–mezzo-piano*), тоді як приспів приносить потужне форте – акцент, що додає кульмінаційності. Цей контраст створює емоційне піднесення, підтримуючи патріотичний настрій пісні та драматичну залученість слухача. Проаналізуємо також інтонацію та мелодико-ритмічні акценти: мелодія побудована на плавних, піднесених фразах, з повторенням слів («Кияни, кияни, кияни»), що посилюють ефект загальної згуртованості. Інтонаційне підняття в ключових рядках, особливо у приспіві – «То Хрещатик» – служить емоційним маркером, ніби спонуканням до гордості і єдності. Темп протягом усього виконання твору є стримано-урочистий – помірний, що відповідає патріотичній тематиці. Ритм рівний, без різких синкоп, створює стабільне відчуття спільності. Це ніби маршова впевненість, що підкреслює образ «хрещеного батька» – символічного опертя для киян.

Пісня «Хрещатик» є яскравим прикладом текстово-музичного синтезу: вірші Ю. Рибчинського містять прості, але сильні образи: «каштани», «Софії і Лаври хрести», «хрещений батько – Хрещатик». У поєднанні з відповідною музикою ці образи наповнюються емоційним змістом – вдячністю, співпереживанням, любов'ю. Мелодичних пауз немає – музика тісно слідує за текстом, що створює ефект щирості й включеності (*emotive entrainment*). У поєднанні: потужний тембр, драматична динаміка, піднесена інтонація, мелодичні лінії, що викликають асоціації з містом – все це формує емоційний ефект на слухача як гордість, ностальгію, єднання з рідним містом. Повторюваний приспів легко запам'ятовується і залишається

у свідомості – фактично, стає музичним символом Києва. Відтак, музичні засоби у пісні «Хрещатик» працюють злагоджено як емоційні маркери, що формують атмосферу патріотизму і любові до Києва: тембр додає голосової сили і урочистості; динаміка створює драматичні кульмінації; інтонація акцентує ключові ідеї; ритм окреслює стабільність і єдність; текст у глибокому синтезі з музикою дає символічну силу.

Відтак, у кожного виконавця засоби музичної виразності працюють заради конкретного сценічного образу. Так, у Т. Кароль вокальне виконання доповнюється складними відео- та світловими ефектами, у Джамали – мінімалістичним сценічним рішенням, яке акцентує увагу на голосі. В усіх випадках мелодійні, ритмічні та інші елементи пісні підтримують основний ідеал виконавця: романтику, драйв, сум чи піднесення. У режисерському задумі всі музичні засоби виразності тісно підпорядковані створенню єдиного сценічного образу: режисер вокального номера будує драматургію, де через елементи музики підкреслюється певна ідея чи сюжет. Таким чином, засоби музичної виразності – динаміка, мелодика, інтонація та ін. – виконують драматичну функцію. Водночас, індивідуальність виконавця є генератором сценічного номера: на естраді існує культ артистичної індивідуальності. Тому режисер має слідувати природнім особливостям артиста: наприклад, режисер, працюючи з Джамалою, створює просту сценографію і зосереджується на вокалі – адже її вокальний діапазон та тембр найбільше вражають слухача, аніж візуальний образ співачки чи сценізація пісні. А під час номеру з П. Зібровим можуть бути задіяні яскраві сценічні елементи (вокальні акценти поєднуються з легкою гротескною постановкою). Усе це ілюструє, що сценічний образ формується злагодженим поєднанням вокальних засобів та зовнішньої презентації (рухів, костюмів, світла). Зокрема, «пластико-мімічна виразність... як засіб втілення художнього образу вокального твору сприяє створенню певного стану, здатного виразити ідею твору, його емоційно-змістовну структуру»; сценічний костюм, грим і зачіска «використовуються виконавцем для характеристики створюваного ним сценічного образу» та ін. (Ткаченко, 2017, с. 194) Загалом, драматургія

естрадно-вокального втору «може включати в себе такі специфічні засоби вираження, як безпосередньо вокальну техніку виконавця, пластику, акторські здібності, сценічний імідж та індивідуальну манеру виконавця». (Бобул, 2021, с. 123)

Музичні засоби виразності безпосередньо формують емоційний вплив пісні на глядача. Змінюючи ритм, динаміку, мелодичні нюанси, темброві фарби та інтонацію, виконавець і режисер керують емоційною напругою номера. Наприклад, нагнітання ритму та наростання темпу вважається одним із найпотужніших прийомів для пробудження азарту у публіки, тоді як раптове переходження до тиші чи піанісимо може викликати шок чи тремтіння. У тій же мірі, мелодичні повороти та гармонічні відхилення, що відповідають почуттям (сум, радість, ностальгія), забезпечують співзвучність музики з текстом. Використання яскравих музичних контрастів і виразних вокальних штрихів робить пісню реальною живою для аудиторії. Експресія тембру чи різке інтонаційне запитання пробуджують цікавість, акценти на сильних долях такту додають враження впевненості чи зухвалості. Тобто музичні засоби виразності діють як своєрідний інструмент режисера, що безпосередньо впливає на емоційний стан глядачів. Відтак, музичні засоби виразності в естрадній пісні виконують ключову функцію – формування емоційного простору твору, що безпосередньо впливає на сприйняття слухачем. Цей вплив відбувається на кількох рівнях: сенсорному (фізіологічному), когнітивному (смысловому) та емоційному (психологічному). Кожен засіб музичної виразності – тембр, ритм, гармонія, динаміка, інтонація, артикуляція тощо – діє як інструмент емоційного моделювання, який дозволяє виконавцю не лише передати, а й викликати певні почуття в слухача.

Тембр голосу є одним із найпотужніших маркерів емоційності та засобом ідентифікації емоційного стану: теплий, округлий тембр викликає почуття спокою, довіри, інтимності; яскравий, блискучий – енергії, радості; темний, насичений – суму, сили, рішучості. Наприклад, у виконанні Джамали у пісні «1944» на початку домінує м'який, округлий тембр, який поступово змінюється на різкий, крикливий, виразно насичений – ця динаміка змін тембру

несе глибоке емоційне навантаження, викликаючи в слухача співпереживання. У Олександра Пономарьова, навпаки, тембр завжди є потужним і «сонорним» – навіть у повільних баладах. Цей тип вокалу створює ефект масштабності, відчуття великого емоційного поля. Слухач, навіть не усвідомлюючи текст, інтуїтивно зчитує силу або тендітність переживання через забарвлення голосу.

Динаміка (гучність звучання) є важливим інструментом емоційної драматургії та засобом управління емоційною напругою: динамічні контрасти – від *piano* до *forte* – створюють своєрідні «емоційні хвилі». Раптове *форте* може вразити слухача, а поступове наростання гучності (*крещендо*) викликає відчуття зростання напруги. В естрадному виконанні ці динамічні коливання інтенсифікують дію, підкреслюючи кульмінаційні моменти. Наприклад, у пісні Тіни Кароль «Перечекати» куплети виконані в інтимному *pianissimo*, що створює ефект сповіді, а у приспіві відбувається емоційний «вибух» – *forte* із потужним белтінгом, який сприймається як виверження внутрішнього болю. Саме така динамічна арка формує справжню катарсичну напругу пісні.

Інтонаційна виразність та мелодика у вокалі є одними з найбільш природних форм трансляції емоцій – своєрідною мовою почуттів. Інтонація в пісні, як і в мовленні, позначає сум, радість, збудження чи внутрішню боротьбу. Уміння акцентувати окремі ноти, «підвищити» або «провалити» певні звуки – це не лише техніка, а і мовна міміка, що дозволяє точно транслювати емоцію. Наприклад, кульмінаційні фрази, що мають висхідні інтонаційні арки, як мелодичний хід (висхідні септими, октави), символізують зростання, духовне піднесення, натхнення; навпаки, спадні мелодичні інтонаційні лінії часто позначають відчай, змирення або прощання.

Ритмічна організація і темп впливають на фізіологічну реакцію слухача та дозволяють управляти його психофізіологічним станом (серцебиття, дихання, рухова активність): швидкий темп активізує, повільний – заспокоює. Регулярний, маршовий ритм викликає відчуття впевненості, контрольованості; хаотичний або синкопований – тривоги, розгубленості або напруги. Наприклад, у творчості Наталії Могилевської (пісня «Ніч без тебе») – швидкий темп,

чіткий ритм і синкопи створюють «танцювальний драйв», викликаючи у слухача рухову реакцію.

Гармонічне тло (акорди, модуляції) також грає важливу роль у створенні атмосфери та підсвідомої підтримки емоцій слухача: мажор викликає оптимізм, мінор – смуток. Ще більше значення мають несподівані гармонічні повороти, затримки, модуляції, які можуть підсилити відчуття напруги або очікування. Наприклад, у пісні Джамали «Шлях додому» гармонічні зміщення – перехід з мінору в неочікуваний мажор – створюють відчуття емоційного відкриття, переходу від темряви до світла. Це додає композиції глибини і драматизму, змушуючи слухача «відчути» трансформацію почуттів. Крім великих структурних елементів, важливу роль відіграють мікродеталі як носії індивідуальної емоційності: коротке затримання ноти (агогіка), тремоло, дихання перед фразою, легке портаменто, вібрато тощо. Саме ці нюанси створюють емоційний шарм виконавця. Наприклад, у пісні Павла Зіброва «Мертві бджоли не гудуть» комбінація затяжного белтінгу, плавних портаменто і емоційного тремоло на фіналі викликає ефект меланхолічного розриву між реальністю та мрією.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Естрадна пісня – це жанр, де музика виступає не лише засобом звукової краси, але й як потужний носій емоцій і сенсу. Режисура сценічно-вокального твору в естраді передбачає синхронне поєднання музичної виразності з акторською та художньою складовою. Основні засоби виразності (мелодія, гармонія, ритм, динаміка, тембр, інтонація, артикуляція тощо) у поєднанні зі сценічною грою творять єдиний образ номера. Музичні засоби виразності – це не лише «інструменти техніки», а психоакустичні механізми, які активують певні емоційні зони слухача: у руках талановитого вокаліста та режисера вони перетворюються на засіб глибокого емоційного впливу – від сліз до захоплення, від співпереживання до естетичного катарсису. Таким чином, емоційна сила естрадної пісні напряму залежить від точності, гнучкості та артистизму використання виразних засобів музики: їхня органічна інтеграція у сценічну постановку визначає, наскільки глибоко пісня «зацепить» емоції аудиторії. Коли вокальна майстерність виконавця поєднується

з чіткою режисерською концепцією, естрадна пісня набуває сильної емоційної сили і залишає незабутнє враження у глядацької аудиторії.

Перспективи подальших досліджень. Засоби музичної виразності в контексті сценічного втілення пісенного твору не лише формують художній образ, а й забезпечують глибинний емоційний вплив на слухача, сприяючи

розкриттю змісту, драматургічної побудови та авторського задуму. Тому дослідження цих засобів у творчості провідних українських виконавців естрадного жанру є важливим для розуміння сучасних тенденцій у сценічно-вокальному мистецтві, а також для вдосконалення професійної підготовки артистів цього напрямку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ishchenko O. Інтерпретаційні аспекти виконання естрадної пісні Мирослава Скорика «Намалюй мені ніч». *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. 2024(27). С. 77–88. DOI: <https://doi.org/https://doi.org/10.33287/222443>
2. Байдак А. Особливості виконавського стилю Назарія Яремчука. *Мистецтво естради: проблеми виконавської практики, системи освіти й наукових досліджень* : матер. IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 18.11.2021 р.) / редкол.: О. В. Яковлев, Г. Е. Овчаренко [та ін.] ; КМАЕЦМ. Київ : КМАЕЦМ. 2021. С. 13–16. <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/zbirnyk.pdf> (дата звернення 25.08.2025).
3. Білобловський В. Аналіз засобів музичної виразності у пісні Андрія Кузьменка «Старі фотографії». *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 69. Том 1. С. 67–74. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-1-9>
4. Бобул І. В. Художньо-естетичні характеристики вокально-естрадного виконавства як жанрового синтезу мистецтв. *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. праць. 2021. Вип. 40. С. 122–128.
5. Бойчук А. Нариси формування естрадного співака України у парадигмі ХХІ століття. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 60. Том 1. С. 53–59. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-1-8>
6. Бурлака А. В. Інтонаційна сутність української естрадної пісні: національний аспект. *Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарних наук у сучасному соціокультурному просторі* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищ. освіти і молод. учених, Київ, 7–8 квіт. 2023 р. Київ, 2023. С. 14–16. https://drive.google.com/file/d/1gOaSgWdsyQz2mMGJMjN_K5FHH22-wIy3/view (дата звернення 25.08.2025).
7. Войченко О. Особливості вокальної манери Джамали. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 47. Том 1. С. 78–82. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-1-12>
8. Гаценко Г., Ковмір Н., Юрчук В. Сценічне втілення естрадної пісні: комплекс виразних засобів у сучасних виконавських практиках. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*. 2024. № 7(2). С. 170–182. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.2.2024.316731>
9. Гіга С. С. Стильові функції аранжування в побудові цілісного музичного образу естрадно-пісенної композиції. *Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2020 рік ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 5–9 квітня 2021 р., м. Івано-Франківськ*. Електронне видання. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2021. С. 249–251. <https://pauka.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/122/2021/08/тези-пну2021.pdf> (дата звернення 25.08.2025).
10. Гмиріна С. Розвиток харизматичних якостей соліста-вокаліста у процесі фахової підготовки. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2018. № 3, С. 110–115. <https://mmod.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/%20view/154/124> (дата звернення 25.08.2025)
11. Голобородов Д. Порівняльний аналіз інтерпретацій вокального твору «Варто чи ні?» Олександра Пономарьова. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 77, том 1, С. 125–136. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-1-16>
12. Горіна Ж. Д. Колористика музично-поетичної культури гуртів «Скрябін» і «Океан Ельзи». *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Том 33(72). № 5. Ч. 1. С. 32–38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.1/06>
13. Зайцев В., Зібров П. Виконавська манера белтінг у творчості українських вокалістів. *Імідж сучасного педагога*. 2024. № 1 (214). С. 86–92. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1\(214\)-86-92](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1(214)-86-92)
14. Зібров П., Зайцев В. Вокальна манера як основа творчого стилю поп-виконавця. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 71. Том 2. С. 48–52. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-7>
15. Козій О., Тарасюк Л. Робота над художнім образом у вокальних творах. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 51. С. 142–147. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-20>
16. Локтіонова-Ойцусь О. Світовий шлягер як об'єкт інтерпретації естрадного вокаліста в українських музично-телевізійних проєктах. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 62. Т. 2. С. 44–49. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-2-7>

17. Масник О. Риси вокального універсалізму в творчості провідних українських естрадних співаків. *Творчий універсалізм у культурі, мистецтві, освіті: ідентифікаційний, комунікаційний, синергетичний виміри: збірник наукових праць* (за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 24–25 травня 2024 р.): електронне видання. Навчально-науковий інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ: «Ксерограф», 2024. С. 124–126.
18. Матюшенко-Матвійчук В. Особливості української вокальної музики в аспекті виконавства. *Fine Art and Culture Studies*, 2022(4). С. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-4-7>
19. Петровська Д. Інтерпретаційний аналіз пісні Н. Могілевської «Місяць». *Мистецтво естради: проблеми виконавської практики, системи освіти й наукових досліджень* : матер. IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 18.11.2021 р.) / редкол.: О. В. Яковлев, Г. Е. Овчаренко [та ін.] ; КМАЕЦМ. Київ : КМАЕЦМ, 2021. С. 74–77. <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/zbirnyk.pdf> (дата звернення 25.08.2025).
20. Семененко І. В., Іваненко М. В., Павлюкова Г. В. Концертний виступ в контексті виконавської діяльності вокаліста. *Молодий вчений*. 2017. № 11(51). С. 652–655. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/159.pdf> (дата звернення 25.08.2025)
21. Сметана О., Сірук Б., Онищук Н. Естетичні концепції художньо-виразного мислення співака естрадного жанру. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. № 75(3). С. 33–38. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-3-5>
22. Сухолова М. Стильові особливості сучасної естрадної пісні. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2023. № 7(25). С. 291–302. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-7\(25\)-291-302](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-7(25)-291-302)
23. Ткаченко М. О. До проблеми втілення художнього образу вокального твору засобами сценічної виразності (у контексті виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва). *Педагогічні науки: зб. наук. праць*. 2017. Вип. LXXV. Т. 2. С. 192–195. <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/1407> (дата звернення 25.08.2025)
24. Фари́на Н. П., Ушакова О. А. Роль вокально-художнього репертуару в системі навчання й у професійній діяльності естрадного співака. *Молодий вчений*. 2021. № 8(96). С. 56–58. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-8-96-12>
25. Фурдичко А., Усачова І., Калюжна Т. Художньо-виконавські рефлексії естрадного вокаліста як показник авторського стилю. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтва. Серія: Музичне мистецтво*. 2024. № 7(2). С. 183–191. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.2.2024.316736>

REFERENCES:

1. Ishchenko O. Interpretatsiini aspekty vykonannya estradnoi pisni Myroslava Skoryka «Namaliui meni nich». [Interpretive aspects of the performance of the pop song by Myroslav Skoryk «Draw me a night»] *Muzykoznavcha dumka Dnipropetrovshchyny*. 2024(27). S. 77–88. DOI: <https://doi.org/10.33287/222443> [in Ukrainian]
2. Baidak A. Osoblyvosti vykonavskoho styliu Nazarii Yaremchuka. [Peculiarities of Nazariy Yaremchuk's performing style] *Mystetstvo estrady: problemy vykonavskoi praktyky, systemy osvity u naukovykh doslidzhen* : mater. IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kyiv, 18.11.2021 r.) / redkol.: O. V. Yakovlev, H. E. Ovcharenko [ta in.] ; KMAETsM. Kyiv : KMAETsM. 2021. S. 13–16. <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/zbirnyk.pdf> (data zvernennia 25.08.2025). [in Ukrainian]
3. Biloblovskiy V. Analiz zasobiv muzychnoi vyraznosti u pisni Andriia Kuzmenka «Stari fotohrafii». [Analysis of the means of musical expressiveness in the song «Old Photographs» by Andriy Kuzmenko] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2023. Vyp. 69. Tom 1. S. 67–74. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-1-9> [in Ukrainian]
4. Bobul I. V. Khudozhno-estetychni kharakterystyky vokalno-estradnoho vykonavstva yak zhanrovoho syntezu mystetstv. [Artistic and aesthetic characteristics of vocal and pop performance as a genre synthesis of arts] *Mystetstvoznavchi zapysky: zb. nauk. prats*. 2021. Vyp. 40. S. 122–128. [in Ukrainian]
5. Boichuk A. Narysy formuvannya estradnoho spivaka Ukrainy u paradyhmi XXI stolittia. [Essays on the formation of a pop singer in Ukraine in the paradigm of the 21st century] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2023. Vyp. 60. Tom 1. S. 53–59. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-1-8> [in Ukrainian]
6. Burlaka A. V. Intonatsiina sutnist ukrainskoi estradnoi pisni: natsionalnyi aspekt. [Intonation essence of Ukrainian pop song: national aspect] *Aktualni pytannia, problemy ta perspektvy rozvytku humanitarnykh nauk u suchasnomu sotsiokulturnomu prostori* : materialy II Vseukr. nauk.-prakt. konf. zdobuvachiv vyshch. osvity i molod. uchenykh, Kyiv, 7–8 kvit. 2023 r. Kyiv, 2023. S. 14–16. https://drive.google.com/file/d/1gOaSgWdsyQz2mMGJMjN_K5FHh22-wIy3/view (data zvernennia 25.08.2025). [in Ukrainian]
7. Voichenko O. Osoblyvosti vokalnoi manery Dzhamaly. [Peculiarities of Jamala's vocal manner] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2022. Vyp 47. Tom 1. S. 78–82. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-1-12> [in Ukrainian]

8. Hatsenko H., Kovmir N., Yurchuk V. Stsenichne vtilennia estradnoi pisni: kompleks vyraznykh zasobiv u suchasnykh vykonavskykh praktykakh. [Stage embodiment of pop song: a complex of expressive means in modern performing practices] *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Serii: Muzychne mystetstvo*. 2024. № 7(2). S. 170–182. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.2.2024.316731> [in Ukrainian]
9. Hiha S. S. Stylovi funktsii aranzhuvannia v pobudovi tsilisnogo muzychnoho obrazu estradno-pisennoi kompozytsii. [Stylistic functions of arrangement in building a holistic musical image of a pop-song composition] *Materialy zvitnoi naukovoї vebkonferentsii vykladachiv, doktorantiv, aspirantiv universytetu za 2020 rik DVNZ «Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka»*, 5–9 kvitnia 2021 r., m. Ivano-Frankivsk. Elektronne vydannia. Ivano-Frankivsk: Prykarp. nats. un-t im. V. Stefanyka, 2021. S. 249–251. <https://nauka.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/122/2021/08/tezy-pnu2021.pdf> (data zvernennia 25.08.2025). [in Ukrainian]
10. Hmyrina S. Rozvytok kharyzmatychnykh yakosti solista-vokalista u protsesi fakhovoi pidhotovky. [Development of charismatic qualities of a soloist-vocalist in the process of professional training] *Muzychne mystetstvo v osvitolohichnomu dyskursi*. 2018. № 3, S. 110–115. <https://mmod.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/%20view/154/124> (data zvernennia 25.08.2025) [in Ukrainian]
11. Holoborodov, D. Porivnialnyi analiz interpretatsii vokalnogo tvoriv «Varto chy ni?» Oleksandra Ponomarova. [Comparative analysis of interpretations of the vocal work «Worth it or not?» by Alexander Ponomarev] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2024. Vyp. 77, tom 1, S. 125–136. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-1-16> [in Ukrainian]
12. Horina, Zh. D. Kolorystyka muzychno-poetychnoi kultury hurtiv «Skriabin» i «Okean Elzy». [The coloristics of the musical and poetic culture of the groups «Skryabin» and «Ocean Elzy»] *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*. 2022. Tom 33(72). № 5. Ch. 1. S. 32–38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.1/06> [in Ukrainian]
13. Zaitsev, V., Zibrov, P. Vykonavska manera belting u tvorchosti ukrainskykh vokalistiv. [Belting performance style in the work of Ukrainian vocalists] *Imidzh suchasnoho pedahoha*. 2024. № 1 (214). S. 86–92. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1\(214\)-86-92](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1(214)-86-92) [in Ukrainian]
14. Zibrov, P., Zaitsev, V. Vokalna manera yak osnova tvorchoho stylu pop-vykonavtsia. [Vocal manner as the basis of a pop artist's creative style] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2024. Vyp. 71. Tom 2. S. 48–52. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-7> [in Ukrainian]
15. Kozii, O., Tarasiuk L. Robota nad khudozhnim obrazom u vokalnykh tvorakh. [Work on the artistic image in vocal works] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2022. Vyp 51. S. 142–147. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-20> [in Ukrainian]
16. Loktionova-Oitsius O. Svitovyi shliaher yak ob'ekt interpretatsii estradnoho vokalista v ukrainskykh muzychno-televiziinykh proiektakh. [World hit as an object of interpretation of a pop vocalist in Ukrainian music and television projects] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2023. Vyp. 62. T. 2. S. 44–49. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-2-7> [in Ukrainian]
17. Masnyk O. Rysy vokalnogo universalizmu v tvorchosti providnykh ukrainskykh estradnykh spivakiv. [Features of vocal universalism in the work of leading Ukrainian pop singers] *Tvorchyi universalizm u kulturi, mystetstvi, osviti: identyfikatsiinyi, komunikatsiinyi, synerhetychnyi vymiry: zbirnyk naukovykh prats (za materialamy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii 24–25 travnia 2024 r.): elektronne vydannia. Navchalno-naukovyi instytut mystetstv Prykarpatskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stefanyka*. Ivano-Frankivsk: «Kserohraf», 2024. S. 124–126. [in Ukrainian]
18. Matiushenko-Matviichuk V. Osoblyvosti ukrainskoi vokalnoi muzyky v aspekti vykonavstva. [Peculiarities of Ukrainian vocal music in the aspect of performance] *Fine Art and Culture Studies*, 2022(4). S. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-4-7> [in Ukrainian]
19. Petrovska D. Interpretatsiinyi analiz pisni N. Mohilevskoi «Misiats». [Interpretative analysis of the song by N. Mogilevskaya «Moon»] *Mystetstvo estrady: problemy vykonavskoi praktyky, systemy osvity y naukovykh doslidzhen*: mater. IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kyiv, 18.11.2021 r.) / redkol.: O. V. Yakovlev, H. E. Ovcharenko [ta in.] ; KMAETsM. Kyiv : KMAETsM, 2021. S. 74–77. <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/zbirnyk.pdf> (data zvernennia 25.08.2025). [in Ukrainian]
20. Semenenko I. V., Ivanenko M. V., Pavliukova H. V. Kontsertnyi vystup v konteksti vykonavskoi diialnosti vokalista. [Concert performance in the context of the performing activity of a vocalist] *Molodyi vchenyi*. 2017. № 11(51). S. 652–655. <http://molodyvchenyi.in.ua/files/journal/2017/11/159.pdf> (data zvernennia 25.08.2025) [in Ukrainian]
21. Smetana O., Siruk B., Onyshchuk N. Estetychni kontseptsii khudozhno-vyraznogo myslennia spivaka estradnoho zhanru. [Aesthetic concepts of artistic and expressive thinking of a pop singer] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2024. № 75(3). S. 33–38. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-3-5> [in Ukrainian]

22. Sukholova M. Stylovi osoblyvosti suchasnoi estradnoi pisni. [Stylistic features of modern pop songs] *Perspektyvy ta innovatsii nauky (Seriia «Pedahohika», Seriiia «Psykhologhiia», Seriiia «Medytsyna»)*. 2023. № 7(25). S. 291–302. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-7\(25\)-291-302](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-7(25)-291-302) [in Ukrainian]
23. Tkachenko M. O. Do problemy vtilennia khudozhnoho obrazu vokalnogo tvoriv zasobamy stsenichnoi vyraznosti (u konteksti vykonavskoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva). [On the problem of embodying the artistic image of a vocal work by means of stage expressiveness (in the context of performing training of future teachers of musical art)] *Pedahohichni nauky: zb. nauk. prats.* 2017. Vyp. LXXV. T. 2. S. 192–195. <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/1407> (data zvernennia 25.08.2025) [in Ukrainian]
24. Faryna N. P., Ushakova O. A. Rol vokalno-khudozhnoho repertuaru v systemi navchannia y u profesiinii diialnosti estradnoho spivaka. [The role of vocal and artistic repertoire in the education system and in the professional activity of a pop singer] *Molodyi vchenyi.* 2021. № 8(96). S. 56–58. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-8-96-12> [in Ukrainian]
25. Furdychko A., Usachova I., Kaliuzhna T. Khudozhno-vykonavski refleksii estradnoho vokalista yak pokaznyk avtorskoho styliu. [Artistic and performing reflections of a pop vocalist as an indicator of the author's style] *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Seriiia: Muzychne mystetstvo.* 2024. № 7(2). S. 183–191. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.2.2024.316736> [in Ukrainian]